

CO.2123231 - 00

MAANDBERICHT APRIL 1990

MAANDBERICHT

Een uitgave van de Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD).
Maandelijks wordt gerapporteerd over ontwikkelingen en activiteiten in binnen- en buitenland, die naar wij aannemen de moeite waard zijn onder uw aandacht te brengen.

U zult in het MAANDBERICHT dan ook in hoofdzaak korte, feitelijke rapportage aantreffen, inhakend op de actualiteit. Achtergrondinformatie zal opgenomen worden in het KWARTAALBERICHT, dat zoals gebruikelijk vier maal per jaar verschijnt.

Eventuele reacties op de bijdragen kunt u richten aan:

Ministerie van Binnenlandse Zaken

Postbus 20010
2500 EA DEN HAAG
Tel.: 070 - 3.61.44.01
toestel: 2382

INHOUD

I. INTERNATIONALE POLITIEKE ONTWIKKELINGEN

- Roemenië: panroemeens nationalisme steekt de kop op
- China: nervositeit over onrust en dissidentie

II. ACTIVITEITEN VAN BUITENLANDSE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN

-
-

- Tsjechoslowakije: contouren nieuwe geheime dienst

III. POLITIEK (GEWELDDADIG) ACTIVISME

- Anti-imperialisme: aanslagen in maart 1990;
moeizame start REVOLEG
- Anti-apartheid: "Shell-pompen-aktiedag"

IV. MINDERHEDEN

- Islamitisch fundamentalisme: demonstratie in Den Haag
- Koerden: PKK-bezettingen
- Turken: conferentie TKP/ML in Frankfurt
- Molukkers: viering 40 jaar RMS ontsierd door rollen

V. DIVERSEN

- Sovjet-Unie: drugsproductie en illegale goudhandel
- High-tech: CVSE zet COCOM verder onder druk
- Bezoek hoge Palestijnse delegatie

Bijlage: Agenda

I. INTERNATIONALE POLITIEKE ONTWIKKELINGEN

ROEMENIE: PANROEMEENS NATIONALISME STEEKT DE KOP OP

De nationalistische organisatie "Vatra Romaneasca" ("Roemeense bakermat") heeft in een verklaring die deze maand opdook in Wenen, de Roemenen opgeroepen tot een "bloedige strijd" tegen Hongaren, Duitsers, zigeuners en andere minderheden. Het "heilige Roemeense grondgebied" zou volgens deze fascistische organisatie zijn bezoodeld door de "voeten van Aziatische Hunnen, zigeuners en andere vagebonden".

De verklaring, die komt na weken van soms bloedige conflicten tussen Roemenen en Hongaren, heeft grote ongerustheid gewekt bij de Hongaarse minderheid in Transsylvanië (Zevenburgen) en in Boedapest. Het Internationale Comité voor Transsylvanië, dat als eerste ruchtbaarheid gaf aan de inhoud van de verklaring, zegt over sterke aanwijzingen te beschikken dat "Vatra Romaneasca" ook verantwoordelijk was voor de gewelddadigheden in Tirgu Mures en andere plaatsen.

EXTREEM NATIONALISME

"Vatra Romaneasca" ontpopt zich in haar verklaring als een extreem-nationalistische organisatie die nauwere relaties met West-Europa afwijst en streeft naar een Groot-Roemenië volgens de grenzen van 1918. In dit laatste streven staat zij overigens niet alleen. Zo werd in februari jl. de "Culturele Associatie voor Bessarabië en Boekovina" opgericht, die zegt te verlangen naar een culturele integratie van deze vroegere Roemeense gebieden in de Sovjet-Unie met het "moederland". In een reactie hierop heeft de voorlopige president van Roemenië, Ion ILIESCU, overigens verklaard dat de hereniging van Roemeense gebieden geen thema is omdat het op dit moment uiterst onverstandig zou zijn het probleem van grenswijzigingen aan te snijden. Toch is het de vraag in hoeverre xenofobie en nationalisme hun stempel zullen drukken op de eerste vrije verkiezingen in Roemenië op 20 mei a.s. Het is niet uitgesloten dat de toch al uiterst labiele politieke situatie in het land door deze sentimenten op korte termijn nog verder zal verslechteren en het democratiseringsproces ernstig belemmerd zal worden.

CHINA: NERVOSITEIT OVER ONRUST EN DISSIDENTIE

De bescheiden schaal waarop in Moskou is geprotesteerd tegen het bezoek van de Chinese premier Li Peng, contrasteert scherp met het studentenoproer dat amper een jaar geleden het verblijf van Mikhail GORBACHEV in Beijing en Shanghai verstoorde. Tijdens de besprekingen van de Chinese regeringsdelegatie (sedert 1964 voor het eerst weer op dit niveau) in het Kremlin, zal ongetwijfeld ook de panische angst bij de leiders van de Volksrepubliek voor een eventueel overslaan van ethnische onrust naar Chinees grondgebied blijken. Als voedingsbodem voor die vrees smeult immers nog, in de aan de Sovjet-Unie grenzende provincie Xinjiang, een zojuist met militair geweld onderdrukt conflict met het islamitische volksdeel na.

ZENDSCHIP

Bijna even nerveus toont het regime in Beijing zich ten aanzien van de "Godin van de Democratie", het onder Franse vlag varende schip dat binnenkort vanuit internationale wateren voor de Chinese kust radio- en televisieprogramma's zal uitzenden ten behoeve van het front van uitgeweken Chinese dissidenten. Naarmate het vaartuig dichterbij de kust komt van de Volksrepubliek reageren zegslieden van het ministerie van Buitenlandse Zaken in de Chinese hoofdstad steeds meer alsof hun land bedreigd wordt door een opstomende oorlogsvloot. Het recente aanbod van Taiwan dat de "Godin" daar voor anker mag gaan, is bij dit alles natuurlijk olie op het vuur.

Overigens bestaat de bemanning van het schip, dat wordt gesponsord door een aantal westerse opiniebladen onder aanvoering van het Franse "Actuel", momenteel nog volledig uit Fransen. Chinese dissidenten zullen naar verluidt pas vlak voor het begin van de uitzendingen aan boord gebracht worden. Dit mede met het oog op hun veiligheid, aangezien ernstig rekening moet worden gehouden met preventieve acties van de kant van bijvoorbeeld de Chinese marine.

TSJECHOSLOWAKIJE: CONTOUREN NIEUWE GEHEIME DIENST

Kort nadat de Tsjechoslowaakse minister van Binnenlandse Zaken Richard SACHER in de "Rude Pravo" van 2 februari jl. het belang van een inlichtingen- en veiligheidsdienst had benadrukt, kondigde zijn plaatsvervanger Ivan PRUSA de vorming aan van "een geheel nieuwe structuur van het veiligheidsapparaat" als vervanging voor de ontbonden StB. De nieuwe organisatie, die formeel op 16 februari 1990 werd opgericht, ressorteert in haar geheel onder het federale ministerie van Binnenlandse Zaken en bestaat uit de volgende onderdelen:

- het Bureau voor de Bescherming van de Grondwet en de Democratie
- het Bureau voor de Bescherming van "Constitutional Officials" (politici, rechters enz.)
- het Bureau voor Onderzoek naar Anti-Constitutionele Activiteiten
- het Bureau voor Paspoorten en Nationale Aangelegenheden
- het Bureau voor Administratie en Wetgeving
- een anti-terreureenheid

INTERVIEW PROCHAZKA

Het belangrijkste orgaan is het genoemde Bureau voor de Bescherming van de Grondwet en de Democratie, dat onder leiding stond van een tweede plaatsvervangend minister van Binnenlandse Zaken: luitenant-kolonel Jaroslav PROCHAZKA, een voormalig medewerker van de StB die in 1970 het slachtoffer werd van de grootscheepse zuiveringen na de Praagse Lente. PROCHAZKA gaf op 6 maart jl. in het blad "Zemedelske Noviny" een nadere toelichting op deze geheime dienst "nieuwe stijl". De "missie" van zijn Bureau is volgens hem gelegen in het tegengaan van inbreuken op de grondwettelijke orde, het democratische systeem en de integriteit van de staat, waarbij met name activiteiten van buitenlandse inlichtingendiensten op Tsjechoslowaaks grondgebied geëlimineerd moeten worden, alsmede terroristische acties.

Op een vraag of de inlichtingentak van het Bureau reeds operationeel actief was, antwoordde de plaatsvervangend minister bevestigend ten aanzien van een groep die zich concentreert op "foreign intelligence gathering". De binnenlandse activiteiten daarentegen moesten nog gestart worden.

PROCHAZKA bevestigde vervolgens de stelling van de interviewer dat westerse staten weinig belang hebben bij een omverwerping van het zojuist verworven democratische systeem in zijn land. Maar hij voegde daaraan toe, dat er nog talrijke totalitaire regimes en landen met de ambitie van een supermacht in de wereld waren, die een bedreiging (konden gaan) vormen. Daarnaast zouden vele landen er toch op uit zijn vertrouwelijke informatie en wetenschappelijke en technische geheimen te ontfutselen. De Tsjechoslowaakse regering ziet overigens goede mogelijkheden voor samenwerking met westerse inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

Zo worden er in dit kader reeds besprekingen gevoerd in de Verenigde Staten. Daarnaast zal evenwel ook met de Sovjet-Unie en de andere Oosteuropese staten informatie uitgewisseld worden.

Angst voor een nieuw machtsmisbruik door de geheime dienst behoeven de Tsjechoslowaakse burgers niet te hebben, aldus PROCHAZKA. De ingewonnen inlichtingen worden voortaan alleen verstrekt aan de president van de republiek,

aan de federale Tsjechische en Slowaakse regeringen en aan individuele ministers. Het Bureau heeft geen enkele executieve bevoegdheid en zijn activiteiten zijn strikt onderworpen aan de wet. Bijzondere middelen zoals het afluisteren van telefoons en het openen van brieven mogen slechts met toestemming van het "Openbaar Ministerie" ingezet worden.

EXIT PROCHAZKA

Toch konden deze geruststellende woorden van PROCHAZKA niet verhinderen dat in de daaropvolgende weken de kritiek op de minister van Binnenlandse Zaken aanzwelde. SACHER werd verweten ex-medewerkers van de StB teveel in bescherming te nemen en te betrekken bij de werkzaamheden van zijn ministerie. De crisis rond SACHER - nota bene een vertrouweling van president HAVEL - heeft er uiteindelijk toe geleid dat het opzetten van een nieuwe dienst in handen is gelegd van een nieuwe plaatsvervangend minister van Binnenlandse Zaken. Daartoe werd op 26 april jl. de voormalige dissident Jan RUML aangesteld. Door deze woordvoerder van "Charta 77" naast SACHER te plaatsen wordt gepoogd het geschonden vertrouwen in de minister te herstellen en het wantrouwen jegens een nieuwe op te zetten geheime dienst weg te nemen. Slachtoffer van deze ontwikkelingen werd uiteindelijk Jaroslav PROCHAZKA, die zijn portefeuille moest afstaan aan RUML; dit mede omdat hij, na in een ander interview gesproken te hebben over de wijze waarop bijzondere middelen aangewend zouden worden, beschuldigd werd van het onthullen van staatsgeheimen.

III. POLITIEK (GEWELDDADIG) ACTIVISME

ANTI-IMPERIALISME: AANSLAGEN IN MAART 1990

Op 19 maart werd bij twee kantoren van de Marechaussee in Arnhem en Oldenzaal brand gesticht. De verantwoordelijkheid voor deze aanslagen werd opgeëist door de groepering Revolutionaire Anti Racistische Aktie (RARA). In het maandbericht van maart werd op deze acties commentaar gegeven.

Op 26 maart werd een brandaanslag gepleegd op het ministerie van Justitie te Den Haag. De dag daarop werd brand gesticht in twee bouwketen van het nieuwbouwcomplex Byzantium te Amsterdam. In diverse persberichten werd gesuggereerd dat de acties op 19, 26 en 27 maart alle door RARA waren uitgevoerd. Onderstaand een kort commentaar op de aanslagen in Den Haag en Amsterdam.

MINISTERIE

De aanslag tegen het ministerie van Justitie werd geclaimd door de groepering "Revolutionaire Anti Racistische Aktie - Crespo Galende". * Hoewel het duidelijk is dat deze aanslag in het verlengde ligt van de acties in Arnhem en Oldenzaal, mag er niet zonder meer van worden uitgegaan dat er sprake is van dezelfde dadergroep. De stijl van de claimbrief verschilt wezenlijk van die van de verklaring naar aanleiding van de aanslagen op 19 maart. In de claimbrief wordt de aandacht onder meer gevestigd op de "bajesstrijd" en de hongerstaking van enkele Spaanse terroristen, een aspect dat in de eerste brief niet aan de orde kwam. Ook de aanvulling "Crespo Galende" achter de naam RARA wijst in de richting van een andere groep. Wel is duidelijk dat de daders van de aanslag tegen het ministerie van Justitie, net als de daders van de acties tegen de Marechaussee, aanhangers zijn van de anti-imperialistische ideologie. Het actiethema en de ideologische rechtvaardiging van de actie sluiten volledig aan bij het gedachtengoed van deze stroming. Gezien de diepgang van de claimbrief kan worden gesteld dat de schrijvers ongetwijfeld gerekend kunnen worden tot de kleine kring van prominente anti-imperialisten binnen "De Beweging". Overigens is het opmerkelijk dat de opstellers van deze brief toen nog niet gepubliceerde passages citeerden uit de verklaring die werd uitgegeven naar aanleiding van de aanslagen op 19 maart. Kennelijk waren zij zeer snel in het bezit van die verklaring.

BYZANTIUMCOMPLEX

De brandstichting in de bouwketen van het Byzantiumcomplex werd geclaimd door een groep met de naam "Revolutionaire Cellen". In deze brief wordt gesteld dat de actie werd uitgevoerd uit protest tegen de "cityvorming" in de gemeente Amsterdam. Evenals het vluchtelingen- en vreemdelingenbeleid is het thema "cityvorming" een van de speerpunten van de door de anti-imperialisten gevoerde campagne tegen Europese eenwording.

De claimbrief bij deze aanslag verschilt qua stijl en taalgebruik van de brieven naar aanleiding van de acties op 19 en 26 maart.

Bovendien wordt slechts aandacht besteed aan de ontwikkelingen in Amsterdam, en wordt niet verwezen naar de vluchtelingen- en vreemdelingenproblematiek. Hieruit kan worden geconcludeerd dat deze actie los staat van de vorige acties.

Overigens werden onder de naam "Revolutionaire Cellen" al eerder acties geclaimd:

- de aanslag op de PTT-schotelantenne en het kantoor van de Stichting Olympische Spelen op 21 augustus 1986;
- de aanslag op een kantoor van de Hollandse Beton Groep te Gouda op 8 september 1986;
- de verspreiding van valse V & D-cadeaubonnen eind 1986.

CONCLUSIE

Vooralsnog zijn er geen redenen om uit te gaan van een verband tussen de brandstichting in de bouwketen en de acties in 1986.

Gesteld kan worden dat de aanslagen op 19 en 26 maart gepleegd zijn door verschillende dadergroepen, die behoren tot een kleine kring van prominenten binnen de anti-imperialistische stroming, terwijl de actie op 27 maart vrijwel zeker is uitgevoerd door lieden die weliswaar beïnvloed zijn door het anti-imperialistische gedachtengoed, maar niet gerekend kunnen worden tot het prominente deel van de aanhang van deze ideologie.

- * Crespo Galende behoorde tot de Spaanse links-extremistische beweging GRAPO. Hij overleed in 1981 in een Spaanse gevangenis.

ANTI-IMPERIALISME: MOEIZAME START REVOLEG

Het "Revolutionair Overleg" (REVOLEG), dat in december 1989 werd opgericht, kan haar pretentieuze naam tot nu toe niet waarmaken. De tweede en derde bijeenkomst kenmerkten zich, evenals de eerste in Utrecht, voornamelijk door een chaotisch verloop.

De reden hiervoor moet vooral gezocht worden in het feit dat de aanwezigen niet precies weten wat ze met het REVOLEG willen.

Daarbij komt dat de vergaderingen geleid worden door Wessel KOOPMANS, die zowel binnen als buiten "De Beweging" nauwelijks serieus genomen wordt.

Zoals het er nu naar uitziet zal het REVOLEG niet veel méér worden dan een platform waar reeds bestaande groepen hun informatie kwijt kunnen. Het is niet aannemelijk dat er op het REVOLEG ook daadwerkelijk actieplannen besproken zullen worden, laat staan geheime acties zullen worden voorbereid.

Ondanks het feit dat in geschriften die op het REVOLEG verspreid worden zo nu en dan aansluiting gezocht wordt bij het anti-imperialistische gedachtengoed is het onwaarschijnlijk dat het REVOLEG zich ook daadwerkelijk in deze richting zal ontwikkelen.

Vanuit "anti-imp" kring is immers nog niemand gesignaleerd die interesse toonde voor het REVOLEG en ook in de activistenbladen wordt geen inhoudelijke aandacht besteed aan dit initiatief. In de agenda van "De Zwarte" werd niet eens melding gemaakt van de tweede vergadering.

Al met al lijkt het REVOLEG al kort na het ontstaan tot ondergang gedoemd.

ANTI-APARTHEID: "SHELL-POMPEN-AKTIEDAG"

De "Shell-pompen-aktiedag" op zaterdag 28 april is betrekkelijk rustig verlopen. In de media werd gesproken over acties bij zestig pompstations, waaraan door zo'n drieduizend personen werd deelgenomen. Blijkbaar zijn deze cijfers klakkeloos overgenomen van het organiserend comité "Shell uit Zuid-Afrika" (SuZA). In werkelijkheid werd bij ongeveer vijftig Shell-stations actie gevoerd en kwamen daarvoor ongeveer duizend activisten op de been.

In enkele plaatsen werden kort voor en direct na de officiële actiedag vernielingen aangericht tegen Shell-stations, maar gecoördineerde vernielingsacties bleven uit.

Enige weken geleden werden door SuZA zo'n achthonderd brieven verstuurd naar adressen in onder andere Duitsland, Italië, België, Engeland, Denemarken en Zweden. In die brieven werd opgeroepen tot deelname aan de "Shell-pompen-aktiedag". Aan deze oproep is vooral in Duitsland gehoor gegeven. Daar vonden op 28 april diverse acties plaats in de vorm van demonstraties, blokkades, enige vernielingen en enkele bommeldingen. In de andere landen werd, voorzover bij het ter perse gaan van dit maandbericht bekend, niet of op bescheiden schaal aandacht besteed aan de door SuZA tot internationale actiedag uitgeroepen zaterdag.

ANTI-IMPI'S

Tijdens de aanloop naar de blokkadeactie tegen het Shell-laboratorium te Amsterdam, begin vorig jaar, werd er heftig gediscussieerd tussen het organiserend comité SuZA en een aantal aanhangers van de anti-imperialistische stroming binnen "De Beweging". In het kort kwam het erop neer dat SuZA een massale actie beoogde en bereid was daartoe compromissen te sluiten, terwijl de anti-imperialisten meer radicaliteit wilden, desnoods ten koste van de massaliteit. Kort voor de blokkadeactie pleegde de groepering RARA (Revolutionaire Anti Racistische Aktie) toen een aanslag op een vestiging van Shell te Hilversum om op die wijze haar anti-imperialistische argumenten kracht bij te zetten.

Tijdens de nu lopende SuZA-campagne bleef een soortgelijke discussie achterwege. Het lijkt erop dat de anti-imperialisten de door SuZA gekozen actievorm gedogen, en niet met gewelddadige acties rond 28 april SuZA in de wielen hebben willen rijden.

IV. MINDERHEDEN

ISLAMITISCH FUNDAMENTALISME: DEMONSTRATIE IN DEN HAAG

Op zaterdag 21 april vond te Den Haag voor de officiële vertegenwoordigingen van Israël en de Verenigde Staten een door de Nederlandse Islamitische Stichting (NIS) georganiseerde demonstratie plaats. Doel van de demonstratie, waaraan zo'n 325 mensen deelnamen, was het uiten van protest tegen de onderdrukking van de Palestijnen in de door Israël bezette gebieden. Zowel bij de Israëlische als de Amerikaanse ambassade werden leuzen gescandeerd die illustratief waren voor het fanatisme waarmee de demonstratie gepaard ging. Voorts werd tevergeefs getracht bij de Israëlische ambassade een petitie aan te bieden. Mede door begeleiders, die naast het aanmoedigen van de massa ook zorg droegen voor een gedisciplineerd gedrag van de demonstranten, verliep de demonstratie zonder noemenswaardige incidenten.

De Nederlandse Islamitische Stichting ontstond destijds op initiatief van leden van de in Amsterdam gevestigde islamitische organisatie "Kultur ve Sobhet Evi". Deze organisatie, waarbinnen Turkse Hezbollahi een belangrijke rol spelen, viel ondermeer op in een onderzoek waarin het leveren van ondersteuning aan (mogelijk) terroristische activiteiten van de Iraanse inlichtingendienst centraal stond. Vorig jaar mei werd door de organisatie voor het eerst een soortgelijke demonstratie in Den Haag georganiseerd, waaraan rond de zestig personen deelnamen. De betoging van 21 april jl. had echter een duidelijk fanatieker karakter, hetgeen als kenmerkend kan worden beschouwd voor de toenemende betrokkenheid van de islamitische gemeenschap in Nederland bij het Palestijnse vraagstuk.

KOERDEN: PKK-BEZETTINGEN

Na de bezettingen van de kantoren van Turkish Airlines in Oslo en Londen, in de tweede helft van maart, blijken in die periode ook het kantoor in Kopenhagen en de gebouwen van "Antenne 2" en de krant "Liberation" in Parijs door de PKK (Koerdische Arbeiderspartij) bezet geweest te zijn.

In Nederland reageerde de PKK iets later; op 11 april werd door een groep van 25 mannen en vrouwen het kantoor van Turkish Airlines in Amsterdam bezet. De politie maakte na een half uur een einde aan de bezetting maar verrichtte geen arrestaties. Hoewel de bezetters zich niet als zodanig bekend maakten, werd inmiddels duidelijk dat zij behoren tot de PKK.

De bezetting zou een spontane reactie zijn geweest op een gevecht tussen de PKK en het Turkse leger, dat op 7, 8 en 9 april 1990 plaatsvond in de Turks-Koerdische stad Hakari. Bij deze gevechten werden 21 PKK'ers gedood en 15 gewond. Verder werd een grote hoeveelheid wapens door de Turken buitgemaakt.

Op 12 april vond tussen 11.45 en 13.00 uur een bezetting plaats in Den Haag bij het ministerie van Buitenlandse Zaken. Op het centraal station in Den Haag verzamelden zich 30 à 40 PKK'ers onder leiding van Ali AKYAR die na een korte verkenning de groep aanvoerde richting het ministerie, waar de hal bezet werd. De bezetters eisten een gesprek om hun eisen op tafel te kunnen leggen. De tegeneis van het ministerie was dat de hal ontruimd zou worden voor er gesproken werd. Na de ontruiming werd een delegatie van de Koerden o.l.v. Arslan AKTER toegelaten voor een gesprek.

Beide acties werden op korte termijn gerealiseerd, al is het bekend dat de PKK in Nederland reeds enige waken - sinds het bekend worden van de "Koerdische Intifada" - een demonstratieve actie overwoog. Het is niet onwaarschijnlijk dat meer van dergelijke acties zullen volgen. Gewelddadige acties worden echter niet verwacht.

TURKEN: CONFERENTIE TKP/ML IN FRANKFURT

Aan het opbouwen en onderhouden van politieke relaties op lokaal en nationaal niveau wordt door leiders van Turkse politieke partijen grote waarde gehecht. Vooral van de rechts-georiënteerde partijen is bekend dat ze dit nastreven. Na de jaarlijkse vergadering van de ATIK in Frankfurt is echter duidelijk dat ook "aanhangers van links" deze relaties van grote importantie vinden.

De ATIK is de overkoepelende organisatie van alle afdelingen van de TKP/ML (Turkse Kommunistische Partij/Marxistisch-Leninistisch) in Europa.

Van 12 tot en met 15 april is de jaarlijks terugkerende conferentie te Frankfurt gehouden. Een leidende rol tijdens deze conferentie werd vervuld door een in Den Haag woonachtige Turk. In een toespraak benadrukte hij het belang van het winnen van politieke invloed in het buitenland, teneinde via deze weg te pogen de politieke doelen in Turkije te verwezenlijken. Hij zag daarbij een aanzienlijke rol voor de ATIK weggelegd. Een manier om de invloed van de ATIK te laten gelden, zo meende hij, is om de politieke strijd niet te beperken tot Turkije, maar die ook in West-Europa te gaan voeren.

De spreker stelde voor er hard aan te werken om via de plaatselijke politiek allengs meer invloed te krijgen op de landsregering en noemde Nederland als voorbeeld van een land waar dat goed gaat.

Hij meende dat de ATIK bij de pogingen politieke invloed te winnen ervoor dient te waken niet af te glijden naar het niveau van een terreurorganisatie zoals het volgens hem de PKK vergaan was.

Bovendien zou moeten worden voorkomen dat de Turken gezien gaan worden als de verschoppelingen van de Westeuropese maatschappij. Letterlijk werd gezegd: "Wij dreigen de Joden van Europa te worden". Uiteraard meende betrokkene dat aan de strijd in Turkije ook de nodige aandacht dient te worden besteed en hij riep de conferentiegangers dan ook op zich als vrijwilliger voor de strijd in Turkije aan te melden.

Geconcludeerd kan worden, dat - gezien de resultaten van deze ATIK-conferentie - de komende tijd geen grote veranderingen met betrekking tot het te voeren TKP/ML-beleid te verwachten zijn.

MOLUKKERS: VIERING 40 JAAR RMS ONTSIERD DOOR RELLEN

Een demonstratieve optocht van Molukkers op 25 april ter gelegenheid van de RMS-proclamatie 40 jaar geleden, welke vanaf het Malieveld langs diverse buitenlandse ambassades naar de Houtrushallen leidde, is in de buurt van de Indonesische Ambassade uitgelopen op een kortstondige doch hevige verstoring van de openbare orde.

Aan politiezijde vielen een kleine dertig gewonden.

Na afloop van de manifestatie in de Houtrushallen, die verder rustig verliep, werd een negental Molukkers op weg naar huis gearresteerd.

Op grond van beschikbare informatie kunnen de deelnemers aan de ordeverstoring gerangschikt worden onder de categorieën niet-ideologisch gemotiveerde reischoppers en sensatiebeluste meelopers.

Volgens politiewaarnemers zou een groep van ongeveer 20 tot 50 personen de rei hebben aangesticht, waarna enkele honderden meelopers zich eveneens in de strijd mengden.

Afgezien van verder onderzoek naar de herkomst en motieven van de kleine groep aanstichters, ziet de Dienst in de rellen voornamelijk geen aanleiding aanzienlijk meer aandacht te besteden aan radicalen binnen de Molukse gemeenschap.

V. DIVERSEN

SOVJET-UNIE: DRUGSPRODUKTIE EN ILLEGALE GOUDHANDEL

Medio maart heeft het KGB samen met het Sovjetministerie van Binnenlandse Zaken in Leningrad twee geheime drugslaboratoria opgerold, waarbij behalve voor 2,5 miljoen roebel aan verdovende middelen ook wapens, (harde) buitenlandse valuta en antiek in beslag werden genomen. De laboratoria werden geleid door twee aan een chemisch instituut verbonden scheikundigen, die voor hun grondstoffen hebben geput uit de voorraden van dit instituut. Ze stonden op het punt een hoogst effectief verdovend middel te fabriceren, waarvan de prijs op de markt rond de 600 roebel per gram zou komen te liggen. Daarnaast hadden zij al een produkt weten te creëren, waarvan het effect vele malen groter heette te zijn dan dat van heroïne en dat voor 1500 roebel per gram aan de man werd gebracht.

In de laatste dagen van maart heeft het KGB in het Armeense Yerevan een uitgebreid netwerk ontdekt voor het smokkelen van goud, juwelen en edelstenen. Er werden 15 "bendeleden" gearresteerd, onder wie douane-employés en politieambtenaren, gestationeerd op de internationale luchthaven van Moskou. Volgens de berichtgeving hierover ging het om jarenlange criminele praktijken, waarbij grote hoeveelheden smokkelwaar over de Sovjetgrenzen zijn verdwenen. Er was daarbij sprake van samenwerking met buitenlanders, van wie echter de nationaliteit niet werd genoemd.

GEORGANISEERDE MISDAAD

De inhoud van het eerste bericht is interessant tegen de achtergrond van al langer circulerende meldingen in de Sovjetpers over georganiseerde drugscriminaliteit in de USSR. Daarbij ging het tot nu toe met name om verschijnselen in Turkmenistan, Kazachstan en Azerbajdzjan. Of de georganiseerde misdaad ook betrokken is geweest bij de laboratoria in Leningrad, dan wel of er sprake is van een uit de hand gelopen privé-initiatief is uit de berichten niet duidelijk. Wel is in het algemeen komen vast te staan dat op het terrein van de drugshandel internationale contacten zijn gelegd vanuit de USSR, zoals die waarvan sprake is in het bericht over goud- en juwelensmokkel. Het leggen van dit soort relaties is - ondanks het feit dat de Sovjetgrenzen nog steeds tot de best bewaakte ter wereld behoren - makkelijker geworden door de grote stroom reizigers (emigratie, toerisme, diplomatieke en zakenreizen) die de laatste jaren fors is toegenomen. In een recent gepubliceerd artikel over "De Maffia in de USSR" wordt daarop uitdrukkelijk gewezen en wordt gesteld dat er verbanden bestaan tussen Sovjetcriminelen en buitenlandse "partners" als het gaat om antiek- en drugssmokkel. De relaties lopen via "uitgeweken misdadigers" die in het Westen - met name in Italië - "criminele verenigingen" hebben opgezet. Daarnaast schijnen er ook Russische en Oekraïense maffiagroepen te bestaan, samengesteld uit Sovjetimmigranten die opereren in de Verenigde Staten en Canada.

HIGH-TECH: CVSE ZET COCOM VERDER ONDER DRUK

Aan het slot van de vier weken durende bijeenkomst over economische aangelegenheden in Bonn, die plaatsvond in het kader van de Conferentie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (CVSE), werd op 11 april een overeenkomst gepresenteerd waarin alle 35 deelnemende landen onder andere onvoorwaardelijk hun steun betuigden aan de westerse economische principes van de vrije markt, vrije prijsvorming en erkenning van het privé-bezit. Tegen deze achtergrond werd op de slotdag door verschillende deelnemers opnieuw aangedrongen op versoepeling van de COCOM-regels voor de export van hoogwaardige technologie, teneinde de Oosteuropese staten optimaal in staat te stellen te werken aan de opbouw van hun economie. Voor de Westduitse regering vormde de hoogstnoodzakelijke modernisering van het telefoonnet in de DDR aanleiding nog eens met kracht op aanpassing van de COCOM-voorschriften aan te dringen, zonder overigens het embargo op specifiek militaire goederen ter discussie te willen stellen. De Sovjetdelegatie op haar beurt greep deze gelegenheid aan om te verklaren dat Moskou bereid is met de COCOM-leden inspectieprocedures af te spreken, waardoor voorkomen zou worden dat hoogwaardige technologie wordt misbruikt voor militaire doeleinden. Dit zou ertoe kunnen bijdragen dat het COCOM niet langer "een heilige koe" blijft, aldus vice-premier Stepan SITARIAN. Het gebrek aan moderne technologie vormt namelijk nog steeds een enorme hinderpaal bij het realiseren van de hervormingen.

VERSOEPELING COCOM-REGELS?

De hernieuwde druk van zowel Oost als West om te komen tot versoepeling van de COCOM-regels, gecombineerd met het steeds luider wordende gemor van Amerikaanse zakenlieden over de exportbeperkingen, dwingt Washington ertoe nu eindelijk de eerder aangekondigde radicale ommezwaai van het beleid op dit terrein waar te maken door concrete maatregelen. Pas in juni, als het COCOM opnieuw bijeenkomt om over de eventuele aanpassingen te onderhandelen, zal duidelijk worden of en in hoeverre de Verenigde Staten bereid zijn in te stemmen met een daadwerkelijke verkleining van de embargolijst. Met de Duitse vereniging voor de deur begint voor Bonn de tijd echter te dringen en het is dan ook de vraag hoelang de regering-KOHL nog loyaal zal zijn aan de COCOM-afspraken van Versailles.*

* Zie Maandbericht maart 1990.

BEZOEK HOGE PALESTIJNSE DELEGATIE

Van 18 tot 21 april is in het congresgebouw van de Katholieke Universiteit van Nijmegen een seminar gehouden genaamd "Economic aspects of political settlement". Aan dit seminar, voorbereid door de professoren P.J.A. IDENBURG en P.J. de WAART, hebben 55 personen deelgenomen, onder wie 7 Israëli's en 19 Palestijnen. Topfiguren van de Palestijnse delegatie waren NABIL SHAATH, adviseur en naaste medewerker van YASSIR ARAFAT, en FEISAL HUSSEINI, directeur van het Centrum van Arabische Studies in Israël en tevens één van de belangrijkste Palestijnse leiders in de bezette gebieden.

Tijdens het seminar werd aandacht besteed aan de Palestijnse economie. Men zou onder meer onderzoeksresultaten van eerdergenoemde NABIL SHAATH bestudeerd hebben, die zich als zeer succesvol zakenman goed heeft verdiept in de toekomstige Palestijnse economie.

Op 24 april brachten NABIL SHAATH en FEISAL HUSSEINI een bezoek aan minister Van den BROEK, die als eerste Europese minister van Buitenlandse Zaken een gecombineerde delegatie ontving van Palestijnen uit de bezette gebieden, vertegenwoordigd door FEISAL HUSSEINI, en Palestijnen van buiten de bezette gebieden, vertegenwoordigd door NABIL SHAATH.

Voor de Palestijnen was dit zeer belangrijk omdat daarmee volgens NABIL SHAATH "de ondeelbaarheid van het Palestijnse volk wordt benadrukt". Dit betekent dat Israël, als het besluit tot een dialoog met de Palestijnen, niet alleen met de Palestijnen uit de bezette gebieden kan onderhandelen, maar ook met de PLO, die zichzelf immers als enige wettige vertegenwoordiger van het Palestijnse volk beschouwt.

Nederland is door de Palestijnen, gezien zijn speciale band met Israël, een voortrekkersrol toegedacht binnen de Europese gemeenschap, waar het gaat om het Palestijnse conflict met Israël.

Aan onze minister is dan ook gevraagd een bijdrage te leveren aan een spoedige dialoog tussen Israël en de Palestijnen.

Op zijn beurt heeft de minister de PLO gevraagd om het terrorisme te blijven afzweren.

Bijlage:

Agenda

- 1 juni Estafette-blokkade te Groningen, georganiseerd door comité "Shell uit Zuid Afrika" (SuZA)
- 15 juni Demonstratieve actie bij het Shell-hoofdkantoor en de Zuidafrikaanse ambassade te Den Haag, georganiseerd door SuZA
- 16 juni Anti-apartheidsdemonstratie te Den Haag, georganiseerd door SuZA